

N:o 66.

Af Herr A. Adlercreutz: Om förändring i sättet för tullbehandling af ättiksyra.

Det enda råmaterialet för framställning af sprit- och mat-ättika är bränvin, och då för hvarje kanna deraf, som vid ättikefabrikation inom landet förbrukas, staten uppburit antingen en tillverkningsavgift af En krona eller en tullavgift af En krona 50 öre, så har, för att staten skall hafva en lika inkomst, vare sig det färdiga fabrikatet, ättika, eller råmaterialet för dess framställande, bränvin, införes samt på det att tillverkning af ättika inom landet må kunna ega rum, en tullsats för ättika blifvit fastställd af 8 öre pr æ .

Denna tullsats har man dock vetat att kringgå. Under namn af ättiksyra har nemligen de senaste åren i stora partier införts ett fabrikat, som, ehuru det endast är koncentrerad ättika och endast behöfver utspädas med tillräcklig myckenhet vatten för erhållande af spritättika och matättika till hushållsbehof, dock allenast förtullas såsom kemiskt-tekniskt preparat. På sätt medföljande bilaga N:o 1 utvisar, har för 50 % ättiksyra endast erlagts en tullavgift af i ett fall 1,19 öre, i ett annat 1,3 öre pr æ . Då nu af 1 æ dylik syra erhålles genom utspädning 5 à 10 æ spritättika, så motsvarar nämnda avgift en tullsats af endast 0,26 à 0,13 öre pr æ spritättika i stället för fastställda 8 öre pr æ . Importören erhåller följaktligen derigenom en vinst af omkring $7\frac{3}{4}$ öre pr æ .

Såsom i bilagorna ytterligare utredes, torde alltså ättiksyra böra förtullas efter dess styrka och dervid den nuvarande tullsatsen gälla för ättika af högst 10 % styrka, men ökas med $\frac{8}{10}$ öre för hvarje procent, ättikan eller ättiksyran derutöfver innehåller, så att t. ex. 1 æ 50 % syra skulle draga en tullsats lika med 5 æ ättika af 10 % styrka. Varder ej en dylik avgift fastställd, går staten förlustig all den inkomst, som i annat fall erhålles dels för bränvin, som förbrukas vid ättikeberedningen, dels i tullavgift vid införsel af ättika eller ättiksyra och som torde kunna uppskattas till minst 200,000 kronor, hvarjemte all ättiketillverkning inom landet omöjliggöres.

Vigten deraf att förändring i tullsatsen för ättiksyra snarast möjligt beslutas och genast träder i kraft lärers lätteligen inses, och är det på grund häraf jag, under anhållan att ärendet så skyndsamt som möjligt må komma till behandling, härmed föreslår att Riksdagen beslutar,

att för ättiksyra eller ättika tullafgiften må sättas till 0,8 öre per q för hvarje procent ättiksyra, men alltid utgå med minst 8 öre per q .

Stockholm den 26 Januari 1880.

Axel Adlercreutz.

Bil. 1.

För ett parti 50 proc. ättiksyra, bestående af netto 1,282 kilogram (3,015,9 q eller 462,47 kannor) afsända från inköpsplatsen den 9 November 1878 och förtullade i svensk hamn den 19 i samma månad, erlades en tullafgift af Kr. 36. För ett annat parti likaledes 50 proc. ättiksyra, bestående af 865,5 kilogr. (2,036,1 q eller 312,22 k:r) afsända från samma fabrik den 9 December 1879 och förtullade i svensk hamn den 22 i samma månad, erlades en tullafgift af Kr. 26,45. Tullafgiften har erlagts efter 5 proc. af värdet och motsvarar enligt beräkning i förra fallet en tullsats af 1,19 öre per q (7,78 öre per kanna) i sednare fallet 1,3 öre per q (8,47 öre per kanna). Ättiksyran var å räkningarna betecknad som ren och kan sålunda användas till matlagning med samma fördel som vanlig spritättika. I handel och priskuranter går den också under namnet matättika.

Bil. 2.

Af 2,4428 q absolut alkohol, lika med $\frac{1}{2}$ kanna alkohol eller 1 kanna 50 proc. bränvin, skulle, om det vore möjligt att på ett praktiskt sätt öfverföra all alkoholen i ättiksyra, erhållas 3,186 q absolut ättiksyra eller 97,7 k.-tum 50 proc. ättiksyra. Vid ättikfabrikation är det dock omöjligt att undvika en visserligen vexlande, men alltid högst betydlig förlust. Alldenstund nemligen till oxidering af en volum alkohol till ättiksyra åtgår, äfven om allt luftens syre kunde dervid förbrukas, mer än 2,000 volumer luft, måste alltid en mycket stor förlust genom afdunstning uppstå. En del af spriten afdunstar redan innan den hunnit syrsättas till ättiksyra. Ehuru ättika är långt mindre flyktig än sprit, är afdunstningen äfven deraf ganska ansenlig. En ännu större förlust uppkommer dock

derigenom att en del alkohol endast oxideras till aldehyd och som sådan förflyktigas. Å andra sidan då oxideringen drifves alltför långt, uppkommer lätt ganska kännbara förluster genom kolsyrebildning. Slutligen innehåller alltid ättika någon oxiderad sprit. I hvad mån man vid de olika fabrikerne lyckats inskränka dessa förluster, kan påtagligen icke med full noggrannhet uppgifvas. Af en kanna 50 proc. bränvin kan dock erhållas så mycket ättika, att dess ättiksyrehalt motsvarar den i en kanna 30 proc. ättiksyra; vid god bedrift kan dock erhållas ett något bättre utbyte, men vid flertalet fabriker läres icke kunna påräknas ett så godt resultat. Till följe häraf synes 1 kanna 30 proc. ättiksyra böra draga en tullsats allraminst lika med 1 kanna 50 proc. bränvin och således 1 krona 50 öre kannan eller 24 öre per æ . 24 öre per æ motsvarar 1 Kr. 53,56 öre per kanna. Den ättiksyra, som i stora partier införes, för att utspädas och säljas som ättika, är dock af högre styrka, 50 proc. till 100 proc., och bör följaktligen draga en med dess högre styrka proportionerligt högre tullsats. Med anledning häraf har föreslagits en tullsats af $\frac{8}{10}$ öre per æ för hvarje procent ättiksyra.

Denna tullsats af ättiksyra synes vara snarare något lägre, än högre än den nu för ättika fastställda. Ättika af den styrka, som apotekare äro skyldige tillhandahålla, skall innehålla 4 proc. ättiksyreanhydrid, således 4,71 proc. ättiksyra, följaktligen om den skulle förtullas enligt den för ättiksyra föreslagna tullsatsen, skulle införelseavgiften därför endast erläggas med 3,768 öre per æ . Den i handeln förekommande s. k. dubbla spritättikan innehåller endast 4 till 6 proc. ättiksyra, den s. k. tre à fyrdubbla 7 till 9 procent. Styrkan af den franska vinättikan, som införes, är ej öfver 9 proc., vanligen icke ens så stark. Först under de senaste åren har i handeln förekommit ättika af 10 till 11 proc. styrka. Ehuru det icke är omöjligt fabricera så stark ättika direkt genom spritens oxidering, torde dock nästan all den ättika af sistnämnda styrka, som i handeln förekommit, helt och hållet eller till en del härröra från ättiksyra, som införts från utlandet. Då så stark ättika ej förut förekommit i handeln, torde den nuvarande tullsatsen för ättika af 8 öre per æ ej gerna kunna tolkas annorlunda än såsom afsedd att gälla ättika af högst 9 proc. styrka. Dock för att ättiksyra må kunna till de få ändamål, hvartill den såsom sådan inom landet behöfver användas, erhållas så billigt som möjligt, utan att dermed beredes tillfälle till kringgående af gällande tulltaxa, har föreslagits endast ofvannämnda tullsats af 8 öre för 10 procentig ättika.

Bil. 3.

Enligt förevisade originalhandlingar har 50 proc. ättiksyra efter erläggande af tull och öfriga omkostnader i svensk hamn kostat i ett fall 1 Kr. 65,4 öre, i ett annat fall 1 Kr. 96,6 öre kannan och alldenstund, såsom förut är visadt, af 1

kanna 50 proc. bränvin icke på långt när kan erhållas 1 kanna 50 proc. ättiksyra, så visa dessa pris, att ingen kan genom att tillverka ättika af det bränvin, hvarför han till staten erlagt antingen en tillverkningsafgift af 1 krona kannan eller en tullafgift af 1 krona 50 öre kannan, erhålla ättika på långt när så billigt som genom att köpa ättiksyra och utspäda denna till ättika. Kommer detta förhållande att fortfara, så måste tydligen de ännu i gång varande ättikfabrikerna inom kort nedläggas och således kommer icke heller något bränvin att inom landet förbrukas till beredning af ättika. Skall dessutom icke genom införande af stora partier ättiksyra, tillräckliga att förse Sverige med dess behof af ättika i ett eller flera år, ättikfabrikationen inom landet derigenom lida ett betydligt afbrott, så bör den föreslagna tullsatsen, om den vinner Riksdagens och Regeringens bifall, omedelbart derefter träda i laga kraft.

Att sifferuppgifterna i ofvanstående bilagor äro riktiga och uppgifterna i öfrigt i enlighet med kända förhållanden intyga undertecknade.

Peter Claesson,
Docent i kemi.

C. A. F. Montelin,
Apotekare.

C. W. Blomstrand,
Professor.
